

Hyrdebrev om menneskelig seksualitet

5. Søndag i fasten 2023

Kjære brødre og søstre!

Fastens førti dager minner om de førti dager Kristus fastet i ødemarken. Men det er ikke alt. I Bibelen står førti-dagers perioder stadig for etapper i Guds frelsesverk, som fortsetter den dag i dag. Det første av slike inngrep fant sted på Noas tid. Da Herren så hvor destruktivt mennesket var blitt,¹ overgav han jorden til en rensende dåp. 'Og regnet strømmet ned på jorden i førti dager og førti netter.'² Derpå fulgte en ny begynnelse.

Da Noa og slekten hans igjen trådte ut i en renvasket verden, sluttet Gud sin første pakt med alt kjød. Han lovet at flom aldri mer ville ødelegge jorden. Av mennesket fordret han rettferd: Å ære Gud, å bygge fred, å være fruktbart. Vi kalles til å leve velsignet her på jord, til å finne glede i hverandre. Vårt potensiale er vidunderlig, så lenge vi husker hvem vi er, for Gud skapte mennesket i sitt bilde.³ Bildet er vi kalt til å realisere ved livsvalgene vi tar. For å bekrefte pakt, gav Gud et himmelsk tegn: 'Jeg setter buen min i skyene, den skal være et tegn på pakt mellom meg og jorden. Når [...] buen blir synlig i skyene, vil jeg tenke på pakt mellom meg og dere og hver levende skapning, alt kjød.'⁴

Paktetegnet, regnbuen, er i vår tid blitt merket for en kulturell og politisk bevegelse. Vi anerkjenner alt det som er edelt i bevegelsens målsetning. I den grad målsetningen taler om hvert menneskes verdighet, om lengselen etter å bli *sett*, deler vi den. Kirken fordømmer all urettferdig diskriminering, også på grunnlag av kjønn og legning. Men vi erklærer oss uenige når bevegelsen fremmer et syn på menneskets natur som abstraherer personlighetens inkarnerte integritet, som om fysisk kjønn var tilfeldig. Og vi protesterer

¹ 1. Mosebok 6.5.

² 1. Mosebok 7.12.

³ 1. Mosebok 9.6.

⁴ 1. Mosebok 9.13, 16.

når slike vyer pålegges barn som om de var, ikke vågale hypoteser, men vedtatt sannhet lagt på mindreåriges skuldre som en byrde av selv-bestemmelse de ikke har kraft til å bære. Det er snodig: Vårt kropps-fikserte samfunn tar egentlig svært lett på kroppen. Det ser ikke kroppen som identitetsbærende. Det antar at eneste identitet som virkelig teller, er subjektiv selvoppfatning. Vi konstruerer helst oss selv i *vårt eget bilde*.

Når vi bekjenner at Gud skapte oss i sitt bilde, viser bildet til mer enn bare sjelen. Gudsbildet sitter oss, på mystisk vis, i kroppen òg. For kristne, er kroppen en vesentlig del av personlig identitet. Vi tror på kjødets oppstandelse. Selvsagt skal vi 'alle forvandles'.⁵ Hvordan kroppen vår vil fortone seg i evighet, kan vi ennå ikke ane. Men vi tror på bibelsk grunnlag, rotfestet i tradisjonen, at enheten utgjort av intellekt, sjel og kropp vil vare evig. I evigheten vil vi forbli gjenkjennelige som dem vi er nå, men konfliktene som nå står i vei for at vårt sanne selv utfoldes harmonisk, vil være løst.

'Ved Guds nåde er jeg det jeg er'.⁶ Paulus måtte kjempe med seg selv for å komme med denne bekjennelsen i tro. Det må vi alle, stort sett. Vi er oss sårt bevisst alt vi *ikke* er; vi fokuserer på gaver vi ikke har fått, på kjærlighet og bekreftelse som har manglet i våre liv. Så blir vi triste. Og vil ta igjen det tapte. Iblant er det rimelig. Ofte er det forgjeves. For å nå frem til selvaksept, må vi forholde oss til virkeligheten slik den er. Virkeligheten i våre liv omfavner våre selvmotigelser og sår. Bibelen og helgenenes liv bekrefter stadig at sårene våre ved nåde kan bli kilder til helbredelse, både for oss selv og for andre.

Gudsbildet i vår natur viser seg i mannens og kvinnens gjensidighet. Kvinne og mann er skapt for hverandre. Budet om fruktbarhet avhenger av enheten dem i mellom. Enheten helliges i bryllupspakten. I Skriften blir bryllupet mellom mann og kvinne et bilde på Guds samkvem med mennesket, som skal fullbyrdes i Lammets bryllupsfest ved tidens ende.⁷ Det vil ikke si at slik enhet for oss er ukomplisert eller smertefri. For noen synes den en umulighet. På det helt intime plan, kan integreringen i oss selv av mannlige og kvinnelige særtrekk være vanskelig. Dette er noe Kirken anerkjenner. Kirken ønsker å omfavne og trøste alle som av slike grunner sliter.

Som deres biskoper, understreker vi: Vi er her for alle, for å vandre sammen med alle. Lengselen etter kjærlighet og seksuell integritet berører oss mennesker dypt. Vi er sårbare på området. Tålmodighet kreves på veien til helhet. Ethvert steg fremad er grunn til glede. Et kvantesprang skjer, for eksempel, ved fremgang fra tilfeldige forhold til trofasthet, om så det trofaste forhold ikke helt samstemmer med en sakramentalt velsignet,

⁵ 1. Korinterbrev 15.51.

⁶ 1. Korinterbrev 15.10.

⁷ Johannes' Åpenbaring 19.6.

objektivt velordnet bryllupspakt. Enhver søken etter integritet fortjener respekt og oppmuntring. Vekst i visdom og dyd er organisk. Slik vekst skjer gradvis. På samme tid må vekst, for å være fruktbar, strekkes mot et mål. Vår oppgave og misjon som biskoper er å peke mot Kristi buds fredelige, livgivende vei. Den kan synes trang når vi først setter ut, men blir bredere jo lenger vi kommer. Vi gjorde dere urett, bød vi dere mindre enn som som så; ikke ble vi vigslet for kun å forfekte våre egne, innskrenkede oppfatninger.

I Kirkens gjestfrie fellesskap er det plass til alle. Kirken, leser vi i en gammel tekst, er 'Guds miskunn som senker seg over menneskeheten'.⁸ Guds miskunn utelukker ingen. Men den setter et høyt ideal. Idealet finner uttrykk i budene. De lar oss vokse ut av våre altfor trange anelser om hvem vi er. Vi kalles til å bli *nye* kvinner og menn. I oss alle finnes kaos-elementer som må ordnes. Deltagelse i sakramentene forutsetter at vi konkret lever i henhold til pakten som ble forseglet i Kristi Blod. I blant er omstendighetene sånn, at en katolikk for en tid ikke kan motta sakramentene. Han eller hun slutter ikke derfor å være et medlem av Kirken. Nei! Opplevelsen av indre eksil kan føre til en *dypere* erfaring av tilhørighet. Ofte er det dét eksiler fører til i Bibelen. Alle må vi foreta vår egen reise fra Egypt til det lovede land, men vi vandrer ikke alene.

Også i trengselstid omgis vi av tegnet på Guds første pakt. Det byr oss søke meningen med livet, ikke i enkelte fragmenter av regnbuens lys, men i det fulle, strålende spektrums guddommelige opphav, som er av Gud og kaller oss til å bli Gud lik. Som disipler av Kristus, han som *er* Guds bilde,⁹ kan vi ikke redusere regnbuens tegn til noe mindre enn den livgivende pakt mellom Skaper og skapelse. Gud har gitt oss dyrebare løfter for at vi, ved dem, skal 'få del i guddommelig natur'.¹⁰ Guds bilde innprentet på vårt vesen lengter etter helliggjørelse i Kristus. Enhver forestilling om menneskelig begjær som legger listen lavere enn dette, er ufullstendig fra et kristent synspunkt.

Begreper om hva det betyr å være menneske, og derved et seksuelt vesen, er i stadig endring. Det som i dag tas for gitt, forkastes kanhende i morgen. Legger vi mye av oss selv i forgjengelig teori, risikerer vi å bli såret. Vi trenger røtter som går dypt. La oss da tilegne oss grunnprinsippene i kristen menneskeforståelse mens vi strekker ut en hånd i vennskap, med respekt, til dem som føler seg fremmedgjort. Vi skylder Herren, oss selv og vårt samfunn å oppgi regnskap for det vi tror, og for hvorfor vi mener det er sant.

Mange forfjamses av tradisjonell kristen lære om seksualitet. Til dem vil vi tilby et vennskapelig råd. Først og fremst: prøv å bli bedre kjent med Kristi kall og løfter. Lær ham

⁸ Fra *Skatthulen*, en syrisk traktat fra 300-tallet.

⁹ Kolosserbrevet 1.15.

¹⁰ 2. Petersbrev 1.4.

å kjenne gjennom Skriften og i bønn, ved liturgien og ved studier av Kirkens fullstendige lære, ikke kun av enkelte brokker hist og pist. Ta del i Kirkens *liv*. Da vil det skje at de opprinnelige spørsmåls horisont blir videre; hjerte og forstand likeså. For det annet, vurderer hvor begrenset en rent sekulær fremstilling av seksualitet nødvendigvis er. En slik fremstilling trenger å berikes. Vi behøver adekvat uttrykk for å snakke om så viktige ting. Vi vil ha dyrebare bidrag å komme med hvis vi gjenoppdager seksualitetens sakramentale rolle i Guds plan; hvis vi blir vår det vakre ved kristen kyskhets samt vennskapets glede: Der erfarer vi at stor, befriende nærhet lar seg finne også i ikke-seksuelle forhold.

Hensikten med Kirkens lære er ikke å vingeclippe kjærligheten, men å la den sveve.

Ved slutten av prologen gjentar vår katolske *Katekisme* fra 1992 et avsnitt fra *Den romerske Katekisme* utgitt i 1566: 'Målet for all lære og undervisning må settes inn i den kjærlighet som aldri tar ende. For vel skal man forklare hva som skal tros, håpes eller gjøres, men fremfor alt må man vise Vår Herres kjærlighet slik at alle forstår at enhver moralsk handling som er sant kristen, ikke har annet opphav enn kjærligheten, ei heller noe annet mål.'¹¹ Ved denne kjærlighet ble hele verden skapt. Denne kjærlighet gav form til vår menneskenatur. Den fant suverent uttrykk i Kristi eksempel, lære, frelsende lidelse og død. Den ble bekreftet i hans herlige oppstandelse, som vi forbereder oss til å feire i løpet av Påsketidens femti dager. Måtte vårt katolske fellesskap, så mangefasettert og farverikt, bære vitnesbyrd i sannhet om denne kjærlighet.

+Czeslaw Kozon, København – *Praeses*

+Anders Cardinal Arborelius *OCD*, Stockholm

+Peter Bürcher, *Em.* Reykjavik

+Bernt Eidsvig *CanReg*, Oslo

+Berislav Grgić, Tromsø

P Marco Pasinato, *Ap.Adm.* Helsinki

+David Tencer *OFMCap*, Reykjavik

+Erik Varden *OCSO*, Trondheim

¹¹ *Den katolske Kirkes katekisme*, n. 25; jfr. *Den romerske katekisme*, Forord, n. 10; cf. 1. Korinterbrev 13.8.